

Szwarc, Andrzej

"Kraków w latach 1796-1918, Dzieje
Krakowa, t. 3", Janina Bieniarzówna, Jan
M. Małecki, Kraków 1979 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 71/2, 430

1980

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

W pracy zostały też przedstawione teorie ekonomiczne, popularne również wśród mieszczaństwa niemieckiego. Drogę do poprawy sytuacji gospodarczej widziano zarówno w protekcyjnizmie państwowym, jak i w stworzeniu warunków dla wolnej konkurencji. Różne koncepcje krzyżowały się w świadomości społecznej, zaś w ostatecznym rozrachunku tak mieszczaństwo jak i monarcha nie sformułowali założeń polityki gospodarczej przyszłości.

W zakończeniu autorka powraca do sprawy przyczyn bierności niemieckiego mieszczaństwa wobec wydarzeń rewolucji francuskiej. Wnioski o słabości tworzącej się dopiero również w Prusach burżuazji (brak kapitałów, niewielkie rozmiary produkcji, podziały prowincjonalne) i wynikającym stąd dążeniu do kompromisu z władzą, wydają się w świetle przedstawionych uprzednio materiałów oparte na solidnej podstawie. Walory użytkowe pracy, szczególnie dla badaczy rozpoczynających studia nad problematyką tego okresu historii Niemiec, podnosi bardzo obszerne zestawienie wykorzystanych źródeł i literatury.

A. K.

Janina Bieniarzówna, Jan M. Małecki, *Kraków w latach 1796—1918*, *Dzieje Krakowa* t. III, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1979, s. 436.

Pierwszy wydany tom syntezy obliczonej na pięć woluminów nie przynosi deklaracji redakcyjnych, z wyjątkiem uwagi, iż szeroko uwzględnia się problematykę kulturalną, polityczną i gospodarczą. W zwięzłej przedmowie wspomniano też, że mimo bogatej literatury tyczącej się dziejów dziewiętnastowiecznego Krakowa, nieraz wypadło sięgnąć do źródeł rękopiśmiennych. Książka dzieli się na cztery części („Pod rządami austriackimi i w Księstwie Warszawskim (1796—1815)”; „Wolne Miasto Kraków”; „Od Wiosny Ludów do powstania styczniowego”; „W dobie autonomii galicyjskiej (1866—1918)”. Każda z nich liczy od kilku do kilkunastu rozdziałów, opatrzonych przeważnie efektownymi, nieco literackimi tytułami.

Słusznie włączono okres I wojny światowej, która w przeciwieństwie do Warszawy nie przyniosła miastu większych zmian. Wielowątkowa narracja wydaje się dobrze zintegrowana w ciągu chronologicznym. Informacja faktograficzna przeważa nad oceną, jest jednak wszechstronna i nie nazbyt szczegółowa. Autorzy zwracają uwagę na powiązania miasta z zapleczem i jego ponadregionalną rolę. Swe rozważania ilustrują zręcznie dobranymi, zwięzłymi cytatai, które przeważnie zostały zaczerpnięte z prasy i pamiętników. Stosunkowo najwięcej miejsca poświęcono szeroko rozumianej historii kultury oraz organizacji i funkcjonowaniu władz miejskich; nieco skromniej wypadły partie dotyczące rzemiosła, przemysłu i handlu.

Wartość tomu wydatnie zwiększa ponad 20 map i wykresów, kilkaset ilustracji, indeks topograficzny i osobowy oraz selektywna bibliografia. Osobno należy wspomnieć staranną oprawę edytorską.

A. S.